

Ka Nane Pangaea

'Ōwehe Laulā:

Ma kēia ha'awina, e kālailai ana nā haumāna i nā 'ikepili i 'ohi 'ia e nā kānaka 'epekema i mea e ho'oholo ai i ko lākou hopena pono'ī o ko ka Honua mau mokuhonua i pa'a ai i 200 miliona mau makahiki aku nei.

Nā Pahuhopu:

E a'o ana ka haumana:

- pehea i mana'o ai 'o Alfred Wegener ua hui pū nā mokuhonua a pau ma mua loa;
- pehea e hō'oa i'o ai i nā 'epekema i ke kumumana'o 'o Wegener; a me
- pehea e kālailai ai i nā 'ikepili hō'ike honua a me ka iwi pōhaku (fossil) i kākuhi 'ia ma ka palapala 'āina e ho'okumu hou iā Pangaea.

Nā Pono Ha'awina:

- Nā 'ūpā
- Nā tuko
- Ka poepoe honua
- Ka Pepa Ha'awina Haumana: "Ka Nane Pangaea"

Ke Ka'ina Hana Ha'awina:

1. E wehewehe aku i nā makahiki 1900, ua mana'o 'o Alfred Wegener, he 'epekema Kelemānia (German), kohu like ko ka Honua mau mokuhonua me nā 'āpana nane. Ke hui pū nā 'āpana, ho'okumu 'ia i ho'okahi mokuhonua nui. Ua kapa 'o ia i kēia mokuhonua 'o Pangaea, me ka mana'o "nā 'āina a pau" ma ka 'ōlelo Helene (Greek).
2. E kāka'ahi i nā 'ūpā, ho'okahi tuko a me ka Pepa Ha'awina Haumana: "Ka Nane Pangaea" i nā haumāna pākahi. E nīnau aku i nā haumāna i ko lākou mana'o o ka hui pū 'ana o ko ka Honua mau mokuhonua. Ma kēia ha'awina, e ho'ohana ana nā haumāna i nā 'ike o ka iwi pōhaku a me nā hi'ona honua e hō'oa a i 'ole hō'oa 'ole i ke kumumana'o 'o Wegener.
3. E noi i nā haumāna e hahai i nā 'ōkuhi ma ka pepa ha'awina haumana no ke kālailai 'ana i nā 'ikepili a e ho'oholo i kekahi hopena o nā wahi kahiko o ko ka Honua mau mokuhonua.
4. E kūkākūkā i nā hopena o nā haumāna o kahi o ko ka Honua mau mokuhonua i 200 miliona makahiki aku nei. E noi i nā haumāna e wānana i kahi o ko ka Honua mau mokuhonua i 200 miliona mau makahiki e hiki mai ana.

Nā Pane I Ka Pepa Ha'awina Haumana:

Ka 'Ikepili Kālailai:

E nānā I Ke Ki'ikuhi.

Ka Hopena:

Ua hui pū ko ka Honua mau mokuhonua i ka wā ma mua. Ua huli kekahi mau kanaka 'epekema i nā iwi pōhaku a me nā hi'ona honua ma nā mokuhonua i hui pū 'ia, i hō'oa i ke kuhiakau Pangaea. E 'oko'a ana nā hopena o nā haumāna.

Nā Nīnau Hou A'e:

1. Ua like nā iwi pōhaku ma ke kapakai hikina 'o 'Amelika Hema (South America) me nā iwi pōhaku ma ke kapakai komohana 'o 'Apelika (Africa).
2. E 'oko'a ana nā pane akā pono ka pane e hō'ike i ka 'ike o ka ne'e 'ana o ka una honua.

Ka Nane Pangaea

Ka Nīnau Ho‘ā‘o:

Ua hui pū ‘ia ko ka Honua mau mokuhonua?

Kā ‘Ike Hou A‘e:

I nā makahiki 1900, ua mana‘o ‘o Alfred Wegener, he ‘epekema Kelemānia (German), ua like ko ka Honua mau mokuhonua i nā ‘āpana nane. Ke ho‘ohui pū ‘o ia i nā ‘āpana, kohu mea lā ho‘okahi mokuhonua nui. Ua kapa ‘o ia i kēia mokuhonua ‘o Pangaea, nona ka mana‘o “nā ‘āina a pau” ma ka ‘ōlelo Helene (Greek).

Ke Kuhiakau:

Ua kuhiakau nā ‘epekema ‘o nā mokuhonua o ko ka Honua he mokuhonua nui i pili ‘o Pangaea i 200 mau makahiki aku nei. Ua mana‘o lākou inā hui pū nā mokuhonua i ka wā ma mua, aia nā iwi pōhaku a me nā hi‘ona kahiko i kahi i hui pū ‘ia ka ‘āina no ka mea ‘o ia ‘āina like nō.

Ka ‘Ikepili:

Ua hi‘ohia a hō‘oia nā ‘epekema i nā iwi pōhaku kahiko a me nā hi‘ona ‘āina o ko ka Honua mau mokuhonua. Ua kākuhi ‘ia kekahi o kēia mau iwi pōhaku a me nā hi‘ona ma ka palapala ‘āina ma lalo iho. E ho‘ohana i ka ‘ike ma ka pahu e hō‘oia i nā iwi pōhaku like ma nā mokuhonua ‘oko‘a.

Ka Nane Pangaea

Nā Pono Ha'awina:

- Ka palapala 'āina honua mai ka mahele "Ka 'Ikepili" o kēia ha'awina
- Nā 'ūpā
- Ka tuko

Ke Ka'ina Hana Ha'awina:

1. E ho'opa'a i ka palapala 'āina honua a me nā 'ikepili. E ho'ohana i ka poepoe honua e hō'oia i nā mokuhonua ma kou palapala 'āina. 'O nā lauana ma ka palapala 'āina nā una honua 'oko'a. 'O kēia ke kumu o ka lauana 'oko'a 'o 'Īnia (India) mai 'Eulopa (Europe) a me 'Āsia (Asia). Pili kēia mau 'āina i kēia lā, akā 'oko'a ka una honua 'o 'Īnia.
2. E 'oki i nā una honua ma ka palapala 'āina a e kau i nā 'āpana ma ke pākaukau e hō'ike i kona 'ano i kēia lā.
3. E nānā maika'i i ke kinona, ka iwi pōhaku, a me nā hi'ona 'āina o nā una honua. E ho'ohana i kēia mau ahuoi e ho'one'e pū i nā una honua i ho'okahi una honua nui. (*He Ahuoi: 'A'ole hiki i nā una honua ke lele aku i kekahi una honua 'ē a'e.*)
4. E tuko i kāu una honua nui ma lalo iho.

Ka Nane Pangaea

Ka Hopena:

E kahamakau i ka hopena:

_____ Ua hui pū mua nā mokuhonua o ka Honua.

_____ Ka'awale nō nā mokuhonua o ka Honua.

Pehea kou kuhiakau ua hō'ōia a i 'ole hō'ōia 'ole? E kākau i kekahi hopuna 'ōlelo piha.

E wehewehe iki pehea 'oe i ho'oholo ai i ka hopena.

Nā Nīnau Hou A'e:

1. 'O nā ahuoi hea e hō'ike i ka hui pū 'ana o 'Apelika (Africa) a me 'Amelika Hema (South America)?

---

2. E kahaki'i i kou wānana o ko ka Honua mau una honua i 200 miliona mau makahiki e hiki mai ana. E wehewehe i kou wānana.
